

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و به‌ویژه ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه‌ی مهمت جایگاه دانشگاه در اعمالی فرهنگ و تمدن بشری، مادیان و

اعضاء هیئت علمی و نهادی دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می‌گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت‌های پژوهشی در نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل حقیقت‌جویی: تلاش در راستای پی‌جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت‌های پنهان‌سازی حقیقت.

۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه‌ی همکاران پژوهش.

۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه‌ی مراحل پژوهش.

۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت‌های جانب‌داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان‌ها و کشور و کلیه‌ی افراد و نهادی مرتبط با تحقیق.

۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم‌ها و حرمت‌ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب‌داری و خودداری از حرکت‌های حرمت‌کنی.

۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اسامه‌ی نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۹- اصل برائت: التزام به برائت‌جویی از حرکت‌های رفتار غیر حرفه‌ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به‌شائبه‌های غیر علمی می‌آلایند

معاونت پژوهش و فن آوری
به نام خدا
تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب اعظم عابدی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته مشاوره که در تاریخ ۱۳۹۲/ ۴ /۲۹ از پایان نامه خود تحت عنوان " مقایسه تیپ های شخصیتی درونگرا و برونگرا و تحریف های شناختی در زوج های متعارض و عادی " با کسب نمره ۱۷/۹۰ دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- ۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: اعظم عابدی
تاریخ و امضاء

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد مرودشت
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه مشاوره

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته مشاوره

عنوان:

مقایسه تیپ های شخصیتی درونگرا و برونگرا و تحریف های شناختی در زوج های متعارض و عادی

استاد راهنما:

دکتر زهرا قادری

استاد مشاور:

دکتر لادن معین

نگارش:

اعظم عابدی

تابستان ۱۳۹۲

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: اعظم عابدی در تاریخ ۱۳۹۲/۴/۲۹

رشته: مشاوره

از پایان نامه خود با عنوان: مقایسه تیپ های شخصیتی درونگرا و برونگرا و تحریف های شناختی در زوج های متعارض و عادی

با درجه عالی و نمره ۱۷/۹۰ دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری سمت امضاء اعضای هیات داوری

۱- دکتر زهرا قادری استاد راهنما

۲- دکتر لادن معین استاد مشاور

۳- دکتر نادره سهرابی استاد داور

مراتب فوق مورد تایید است. مدیر/معاونت پژوهشی

مهر و امضاء

سپاسگذاری:

خدای متعال را شاکرم که به بهانه این تحقیق فرصتی داد تا از کسانی که در مراحل مختلف دوران تحصیلی ام کمک و یار من بودند تشکر و قدر دانی نمایم. پدر و مادرم، که هر چه بگویم هرگز نمی توانم حق مطلب را ادا کنم که هر چه دارم از الطاف آنان است. لازم می دانم از راهنمایی های ارزشمند اساتید بزرگوار، سرکار خانم دکتر قادری و سرکار خانم دکتر معین تشکر و قدر دانی نمایم.

تقدیم به:

ره پویان علم و دانش که تشنه دانستن هستند و آنانکه اصالت علم را پاس می دارند

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
	فصل اول: کلیات پژوهش
۳	مقدمه:.....
۵	بیان مسأله:.....
۷	ضرورت واهمیت پژوهش:.....
۸	اهداف تحقیق :.....
۹	فرضیه های تحقیق:.....
۹	تعاریف (مفهومی - عملیاتی).....
	فصل دوم: مروری بر ادبیات تحقیق و پیشینه تحقیق
۱۲	بخش اول : شخصیت و تیپهای شخصیتی.....
۱۳	نظریه های شخصیت :.....
۱۳	رویکرد زیستی :.....
۱۴	رویکرد صفات :.....
۱۸	رویکرد یادگیری اجتماعی :.....
۱۹	رویکرد روانکاری :.....
۲۰	مراحل رشد روانی - جنسی شخصیت.....
۲۲	رویکرد پدیدار شناختی (نظریه ی انسان گرا).....
۲۴	ویژگیهای شخصیتی برونگرا.....
۲۵	ویژگیهای شخصیتی درونگرا.....
۲۵	بخش دوم: تحریف‌های شناختی.....
۲۶	باورهای غیر منطقی در رویکرد شناختی:.....
۲۶	تحریف‌های شناختی از دیدگاه بک:.....

۲۷ انواع خطاها و تحریف شناختی از دیدگاه بک:
۲۹ باورهای غیر منطقی از دیدگاه «الیس»:
۳۱ انواع باورهای غیر منطقی:
۳۴ باورهای غیر منطقی و نارضایتی زناشویی از دیدگاه الیس:
۳۴ دیدگاه «بک» در رابطه با نارضایتی زناشویی:
۳۵ پیامدهای خطاهای شناختی
۳۶ تعارض زناشویی
۳۹ علل مشکلات و اختلافات زناشویی
۴۴ عوامل مؤثر در تقویت پیوند زناشویی
۴۵ طلاق:
۴۶ الگوهای طلاق:
۴۷ الگوی و ایزمن:
۴۷ الگوی ویس:
۴۸ الگوی یوهان:
۴۹ الگوی کسلر:
۵۰ الگوی کرانتزler:
۵۱ الگوی کاسلو، اسپرانکل و استورم:
۵۱ اثرات و پیامدهای طلاق:
۵۲ عوامل مؤثر بر طلاق و نارضایتی زناشویی:
۵۳ طلاق از دیدگاه اسلام:
۵۵ بخش سوم: مروری بر تحقیقات انجام شده در داخل و خارج از کشور
۵۵ تحقیقات انجام شده در خارج از کشور:
۵۷ تحقیقات داخلی:
۶۰ جمع بندی

فصل سوم: روش اجرای تحقیق

- روش تحقیق ۶۳
- جامعه آماری ۶۳
- نمونه و روش نمونه گیری ۶۶
- ابزار گردآوری داده ها ۶۶
- روش تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه های آماری ۶۷
- ملاحظات اخلاقی ۶۸

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته ها

- الف: داده های توصیفی ۷۰
- ب- یافته های استنباطی ۷۰
- داده های توصیفی: ۷۰
- آزمون فرضیه ها: ۷۱

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- خلاصه طرح: ۷۹
- بحث و نتیجه گیری: ۸۶
- محدودیت های پژوهش: ۸۶
- محدودیت های محقق: ۸۶
- پیشنهادات: ۸۶
- الف - پیشنهادات کاربردی: ۸۶
- ب - پیشنهادات پژوهشی: ۸۷
- منابع و ماخذ ۸۸

پیوست ها

- پیوست الف- پرسشنامه تحریف های شناختی
- پیوست ب- پرسشنامه شخصیتی آیزنگ بزرگسالان

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۹۱	جدول ۱-۳ فراوانی آزمودنی ها در گروه زوج های متعارض و زوج های عادی.....
۹۲	جدول ۲-۳ فراوانی آزمودنی ها برحسب میزان تحصیلات به تفکیک گروه زوج های متعارض و عادی
۹۸	جدول ۴-۱ میانگین سنی آزمودنی ها در گروه زوج های متعارض و عادی.....
۹۹	جدول ۴-۲ میانگین و انحراف دو گروه در متغیرهای برونگرایی و درونگرایی و تحریف های شناختی
۱۰۰	جدول ۴-۳ نمرات کسب شده توسط هر گروه در متغیر تحریف شناختی و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۰	جدول ۴-۴ مقایسه زوج های متعارض و عادی از نظر تحریف شناختی
۱۰۱	جدول ۴-۵ نمرات کسب شده توسط هر گروه در متغیر برونگرایی و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۱	جدول ۶-۱ مقایسه زوج های متعارض و عادی در متغیر برونگرایی
۱۰۲	جدول ۷-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در متغیر درونگرایی و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۲	جدول ۸-۴ مقایسه زوج های متعارض و عادی در متغیر درونگرایی
۱۰۳	جدول ۹-۴ مقایسه زوج های متعارض و عادی در خرده مقیاس های تفکر همه یا هیچ
۱۰۴	جدول ۱۰-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس تفکر همه یا هیچ و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۵	جدول ۱۱-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس تصمیم افراطی و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۵	جدول ۱۲-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس فیلترهای ذهنی و آزمون همسانی واریانس ها.....
۱۰۶	جدول ۱۳-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس بی اعتبار کردن نکات مثبت و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۶	جدول ۱۴-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس زود نتیجه گیری کردن و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۷	جدول ۱۵-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس بزرگ نمایی و کوچک نمایی و آزمون همسانی واریانس ها.....
۱۰۷	جدول ۱۶-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس استدلالهای هیجانی و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۸	جدول ۱۷-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس بایدها و نبایدها و آزمون همسانی واریانس ها
۱۰۸	جدول ۱۸-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس برچسب زنی و آزمون همسانی واریانس ها.....
۱۰۹	جدول ۱۹-۴ نمرات کسب شده توسط هر گروه در خرده مقیاس به خود گرفتن و آزمون همسانی واریانس ها.....

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۶۴	نمودار (۱-۳) فراوانی آزمودنی ها در گروه زوج های متعارض و عادی.....
۶۵	نمودار (۳-۲) فراوانی آزمودنی ها بر حسب میزان تحصیلات به تفکیک گروه زوج های متعارض و عادی.....

چکیده:

هدف این پژوهش مقایسه بین تیپ های شخصیتی درونگرایی و برونگرایی و تحریف های شناختی در زوج های متعارض و عادی است. طرح تحقیق توصیفی از نوع علی - مقایسه ای است. جامعه آماری این پژوهش شامل دو گروه از زوج ها می باشد. گروه اول زوج هایی که متقاضی طلاق در شهر داراب هستند. گروه دوم شامل زوج هایی می شود که بنابر اظهار خودشان در زندگی زناشویی شان اختلاف تعارض شدیدی که منجر به دادخواست طلاق شده باشد و جود ندارد. روش نمونه گیری در زوجین متعارض از نوع در دسترس بوده که با مراجعه به دادگاه خانواده در شهرستان داراب ۱۰۰ زوج انتخاب شد. روش نمونه گیری برای زوجین عادی تصادفی بوده و بدین ترتیب که از بین مدرسه ابتدائی و راهنمایی ۱۰۰زوج از والدین دانش آموزانی که مشکلات زناشویی نداشته اند از روش نمونه گیری تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شد. ابزار سنجش و گردآوری داده ها در تحقیق حاضر پرسشنامه می باشد. که ۲ پرسشنامه تحریف های شناختی و پرسشنامه آزمون شخصیت آیزنک مورد استفاده قرار گرفت. نتایج نشان داد که اختلاف معناداری بین زوج های متعارض و زوج های عادی در متغیر تحریف شناختی وجود دارد. همچنین مشاهده اختلاف میانگین ها نشان می دهد میزان این متغیر در زوج های متعارض بیشتر است. همچنین اختلاف معناداری بین زوج های متعارض و زوج های عادی در متغیر برونگرایی وجود دارد. مشاهده اختلاف میانگین ها نشان می دهد میزان این متغیر در زوج های عادی بیشتر است. همچنین اختلاف معناداری بین زوج های متعارض و زوج های عادی در متغیر درونگرایی وجود دارد. مشاهده اختلاف میانگین ها نشان می دهد میزان این متغیر در زوج های متعارض بیشتر است.

کلید واژه: تیپ های شخصیتی، درونگرایی، برونگرایی، تحریف شناختی

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه:

شناخت درست و مطابق با واقعیت عامل مهمی برای یافتن حقیقت و آگاه شدن از زوایای مثبت یک زندگی است. ناآگاهی و آگاهی نادرست و ناصواب، انسان را در تحلیل آنچه پیرامونش اتفاق می‌افتد دچار لغزش و اشتباه می‌کند. این امر در سازگاری و ناسازگاری افراد در جامعه تأثیر فراوانی دارد و می‌تواند همه زندگی را تحت الشعاع قرار دهد. ما برای داشتن یک زندگی مطلوب باید از تحریف اطلاعات جلوگیری کنیم.

پدیده طلاق، دقیقاً پدیده‌ای چند عاملی است و هرگز یک عامل به تنهایی نمی‌تواند موجبات پیدایی آنرا فراهم نماید و با یک عامل هم از بین نمی‌رود. گفته می‌شود فقر، جهل و ناآگاهی عوامل موثر بر طلاقند، اما تمامی فقرا و یا بیسوادان همسران خود را طلاق نمی‌دهند. باید عوامل یا عناصر دیگری با پدیده بیامیزند تا از آن جدایی برخیزد (ساروخانی، ۱۳۷۶). از این رو بایسته است که به عوامل دیگری خاصه عوامل شناختی که جزئی از شخصیت فرد محسوب می‌شوند، توجه مبذول داشت. "بک" معتقد است که مهمترین علت مشکلات زناشویی و روابط انسانی سوء تفاهم، خطاهای شناختی^۲ و افکار اتوماتیک^۳ است. به اعتقاد او تفاوت در نحوه نگرش افراد باعث بروز اختلافات و پیامدهای ناشی از آن می‌شود (بک، ترجمه قراچه داغی، ۱۳۷۸). از دیدگاه "الیس" نیز بسیاری از ناراحتی‌ها و بی‌نظمی‌ها در زندگی عاطفی مردم ناشی از عقاید غیر منطقی آنها در مورد خود و جهان پیرامون خود است. وی بر این باور است که اضطراب^۴ و اختلالات عاطفی^۱ نتیجه تفکر غیر منطقی و

1- beck

2- cognitive errors

3- automatic ideas

4- anxiety

غیر عقلانیست (به نقل از شفیع آبادی و ناصری ، ۱۳۸۶) .

به اعتقاد " هورنای"^۲ نیز انسان بیمار انتظارات غیر منطقی دارد . بعضی از این توقعات مربوط به خود و بعضی دیگر متوجه نظام جهانی ، سرنوشت و یا خداوند می شود . این قبیل توقعات در زندگی زناشویی دردسرساز می شوند . انتظار مورد اشاره " هورنای " و " ایس " به خطاهای ذهنی و یا همان خطاهای شناختی منجر می گردند مثلاً توقع همیشه مهربان بودن همسر از سوی زن یا مرد که به ناچار به ناامیدی ختم خواهد شد (بک ، ترجمه قراچه داغی ، ۱۳۷۸) .

یونگ^۳ معتقد بود که افراد آدمی در تعامل با یکدیگر، دو نوع طرز تلقی و جهت گیری متفاوت از خود نشان می دهند که شامل برونگرایی^۴ و درونگرایی^۵ می باشد. این تیپ ها، خصوصیات ذاتی فطری اند که در جریان زندگی قابل تغییر و اصلاح هستند (راس، ترجمه جمالفر، ۱۳۷۳). هر کس در اصل به یکی از این دو طریق با جهان ارتباط برقرار می کند؛ اگر چه جهت دیگر نیز همیشه برای فرد باقی می ماند. در حالت درونگرایی، جهت گیری اصلی فرد به درون و به جانب خویشتن است (پروین و جان، ترجمه جوادی و کدیور، ۱۳۸۱). شخص درونگرا غالباً متوجه عوامل درونی و ذهنی است و زیر نفوذ این عوامل قرار دارد. تردیدی نیست که او شرایط و اوضاع و احوال بیرونی را می بیند اما عوامل درونی و عناصر ذهنی در او برتری و مزیت دارند و حاکم بر احوال و رفتار او هستند (کریمی، ۱۳۸۴). فرد درونگرا، دو دل، متفکر و محتاط است. فرد برونگرا به بیرون و به جهان خارج گرایش دارد و از نظر اجتماعی درگیر، فعال و متهور است (پروین و جان، ترجمه جوادی و کدیور، ۱۳۸۱). در حالت برونگرایی توجه فرد به امور و اشیاء خارج است و سایر اعمال اساسی او صرفاً معلول مناسبات امور و عوامل بیرونی است و نه حاصل ارزیابی ذهنی (کریمی، ۱۳۸۴).

از نظر آیزنک^۶، درونگرایان قوی تر از برونگرایان به تحریک حسی واکنش نشان می دهند و حساسیت بیشتری به محرک های سطح پایین نشان می دهند و آستانه ی درد پایین تری از برونگرایان دارند، که این موضوع به اختلاف در سطح انگیزختگی مغز مربوط می شود. طبق یافته های او سطح پایه ی انگیزختگی مغز برونگرایان پایین تر از درونگرایان است. این تفاوت ها مبنای ژنتیکی دارند. (شولتز و شولتز، ترجمه ی محمدی، ۱۳۸۶).

به نظر می رسد ویژگی درونگرایی و برونگرایی از جمله متغیرهایی است که بر روابط زناشویی تاثیر گذار است.

1- affective disorder

2- hornai

3- k. G. Young

4- extraversion

5- introversion

6- h. Eysenk

بنابراین؛ از جمله عوامل مرتبط با این معضل اجتماعی، عدم شناخت زوجین از تفاوت های شخصیتی یکدیگر، عدم مهارت های ارتباطی و عدم تمکین زوجین از مسائل زناشویی می باشد (برادفورد^۱، ۲۰۰۴). پژوهش ها نشان می دهد زوجین متعارض کمترین میزان رضایت مندی از ازدواج و بیشترین احتمال طلاق را نشان می دهند (فاورزوالسون، ۱۹۹۲). در ایران نیز از هر ۱۰۰۰ ازدواج حداقل ۱۷۴ مورد آن با رضایت از رابطه، اسنادهای بوجود آمده و استحکام رابطه مرتبط است (کوثرنر فیتزپاتریک، ۲۰۰۲).

امید است این پژوهش با پرداختن به عوامل مرتبط با تعارضات زناشویی از جمله ویژگی های شخصیتی و تحریف های شناختی گامی در جهت استحکام خانواده بردارد.

بیان مسأله:

دیدگاه های شناختی سلامت و یا عدم سلامت روانی ما را مربوط به نحوه دریافت و تفسیر ما از جهان و یا به طور اخص محیط پیرامون ما می دانند (بک^۲، ترجمه قراچه داغی، ۱۳۷۸). آنچه از محیط پیرامون خود درمی یابیم و در ذهن ما منعکس می شود، هر اندازه نزدیک به واقعیت باشد ما در روابطمان با محیط اطراف، دیگران و نحوه واکنش هایمان به حوادث و وقایع منطقی تر و به سلامت روانی نزدیک تریم و در غیر این صورت در معرض انواع آسیب های روانی-اجتماعی قرار می گیریم. بهتر است بیاد داشته باشیم که سعی و تلاش ما در جهت نزدیک شدن به واقعیت است و نه رسیدن به آن، لذا سخن از انطباق تفسیرها و برداشت های ما با واقعیت شاید نابجا و غیرمنطقی باشد. تلاش نوع بشر نزدیکی به واقعیت است ولی هیچگاه نمی توانیم ادعا کنیم به واقعیت رسیده ایم (پیازه، به نقل از لطف آبادی، ۱۳۹۱) و یا آنچه که می اندیشیم منطبق با واقعیت است. این ارتباط انسان با جهان همواره سراسر است و بدور از دخالت عوامل ساخته و پرداخته ذهن و یا محیط خارجی نیست. به عبارت ساده تر آنچه که ما از جهان اطراف خود در می یابیم به طور خالص دریافت نمی گردد بلکه ساختارهای ذهن ما (کلی، ۱۹۵۵، یونسی، ۱۳۸۱) و قوانین حاکم بر ادراکات ما و حاکم بر کنش های ذهن ما (فوکو، ترجمه ضمیران، ۱۳۸۱) در این فرآیند ارتباط ذهن با جهان خارج دخالت می نمایند. که یکی از نتایج آن در بعد اجتماعی سوء تفاهم ها در روابط بین فردی است و در بعد روانی مشکلات و ناهنجاری های روانی در ارتباط با خود می گردد که نمود آن اختلالات روانی مانند افسردگی و اضطراب است.

این عوامل گاه در سطح فرانشناخت عمل می کنند (ولز^۳، ۲۰۰۱)، گاهی در سطح آگاهی و شناخت سرد عمل می کنند و زمانی در سطح شناخت داغ و هیجانانگیز مداخله می کنند (یونسی، ۱۳۸۳) و گاه در

1- bradford

2- back

3-velz

سطح نا آگاهی موثراند (فروید^۱، ۱۹۶۰). و حتی زمانی از طریق محیط اطراف، آنچنان زمینه‌ها و شرایطی را ایجاد می‌کنند که ادراکات ما را از محیط اطرافمان تحت تاثیر قرار می‌دهند (استوتزل، ترجمه کاردان، ۱۳۶۳). نمونه‌ای از دخالت‌های این عوامل را می‌توان در سطح خانواده دید که چگونه توسط سبک‌های اسنادی ادراکات زوجین از یکدیگر و محیط خانواده تحت تاثیر واقع شده و حتی ممکن است آسیب‌های جدی را در روابط اعضای خانواده در مواقعی ایجاد کند (یونسی و دیگران، ۱۳۸۳).

یکی از عوامل تاثیر گذار بر مسئله طلاق ویژگی‌های شخصیتی فرد مقابل می‌باشد. بدون شک یکی از مباحث اصلی و بنیادی علم روانشناسی ویژگی‌های شخصیتی می‌باشد از آن جایی که این ویژگی‌ها زیر بنایی نظام رفتاری افراد را تشکیل می‌دهد پرداختن به این مقوله می‌تواند جنبه‌های خاصی از عملکرد افراد را در زمینه‌های مختلف روشن سازد. تیپ‌های شخصیتی مدلی است که بدان وسیله می‌توانیم شخصیت واقعی را ارزیابی کنیم. هر تیپ محصول تعامل خاصی بین چندین نیروی فرهنگی و شخصی مانند گروه همسالان عوامل ارثی و ژنتیکی، والدین، طبقه اجتماعی، فرهنگ و محیط فیزیکی است. به عبارت دیگر هر تیپی ذخایر خاصی از نگرشها و مهارت‌هایی در جهت غلبه بر مشکلات و وظایف محیطی دارد. از آنجا که تیپ‌های مختلف دارای علائق، صلاحیت‌ها و حالات مزاجی متفاوتی هستند مایلند که خود را با افراد و موضوعات مفهومی احاطه کنند و در جستجوی مسائلی هستند که با علائق، صلاحیتها و طرز تفکر شان نسبت به جهان متجانس باشد. (مومن پوش، ۱۳۸۵)

روانشناسان شخصیت را به شیوه‌های بسیار مختلفی تعریف کرده‌اند. بعضی از روان‌شناسان این کلمه را تنها در ارتباط با رفتارهای قابل مشاهده به کار می‌برند، برخی هم آن را شامل ارتباطات مربوط به درون نگری می‌دانند و برخی دیگر هم آن را مجموعه‌ی فردی الگوهای تفکر، انگیزش، و عواطف می‌دانند (راس، ترجمه جمالفر، ۱۳۷۳). یونگ معتقد است که افراد آدمی در تعامل با یکدیگر، دو نوع طرز تلقی و جهت‌گیری متفاوت از خود نشان می‌دهند که شامل برونگرایی^۳ و درونگرایی^۴ می‌باشد. این تیپ‌ها، خصوصیات ذاتی فطری‌اند که در جریان زندگی قابل تغییر و اصلاح هستند (راس، ترجمه جمالفر، ۱۳۷۳). هر کس در اصل به یکی از این دو طریق با جهان ارتباط برقرار می‌کند؛ اگر چه جهت دیگر نیز همیشه برای فرد باقی می‌ماند. در حالت درونگرایی، جهت‌گیری اصلی فرد به درون و به جانب خویشتن است (پروین و جان، ترجمه جوادی و کدیور، ۱۳۸۱). شخص درونگرا غالباً متوجه عوامل درونی و ذهنی است و زیر نفوذ این عوامل قرار دارد. تردیدی نیست که او شرایط و اوضاع و احوال بیرونی را می‌بیند اما عوامل درونی و عناصر ذهنی در او برتری و مزیت دارند و حاکم بر احوال و رفتار

1- froud

2- k. G. Young

3- extraversion

4- introversion

او هستند (کریمی، ۱۳۸۴). فرد درونگرا، دو دل، متفکر و محتاط است. فرد برونگرا به بیرون و به جهان خارج گرایش دارد و از نظر اجتماعی درگیر، فعال و متهور است (پروین و جان، ترجمه جوادی و کدیور ۱۳۸۱). در حالت برونگرایی توجه فرد به امور و اشیاء خارج است و سایر اعمال اساسی او صرفاً معلول مناسبات امور و عوامل بیرونی است و نه حاصل ارزیابی ذهنی (کریمی، ۱۳۸۴).

از نظر آیزنک^۱، درونگرایان قوی تر از برونگرایان به تحریک حسی واکنش نشان می دهند و حساسیت بیشتری به محرک های سطح پایین نشان می دهند و آستانه ی درد پایین تری از برونگرایان دارند، که این موضوع به اختلاف در سطح انگیختگی مغز مربوط می شود. طبق یافته های او سطح پایه ی انگیختگی مغز برونگرایان پایین تر از درونگرایان است. این تفاوت ها مبنای ژنتیکی دارند. (شولتز و شولتز، ترجمه ی سید محمدی، ۱۳۸۶). او می تواند در روابط نزدیک و خصوصی مانند روابط زناشویی تاثیر داشته باشد و کیفیت و رضایت از رابطه را تحت تاثیر قرار دهد.

برنز، (ترجمه قراچه داغی، ۱۳۸۶) معتقد است: افکاری که به صورت خودکار پدید می آیند و حالت منفی دارند، به افکار «خودآیند منفی» معروفند و با یکدیگر شباهت هایی دارند. این افکار به دلیل تشابهی که دارند، طبقه بندی می شوند و در اصطلاح، به آنها «خطاهای شناختی» می گویند. در تمام صورت های خطاهای شناختی، فرد ذهن دیگران را می خواند یا تلاش می کند احساسات و عقاید آنها را حدس بزند و به حدس خود اعتقاد کامل دارد و این در حالی است که توانایی حدس قطعی را ندارد. بنابراین میتوان گفت؛ سرگذشت انسان نتیجه شناخت ها و تفکرات اوست و همه چیز بستگی به نگرش فرد دارد. برداشتها طرز تلقی های روانی و باورهای فرد تعیین کننده هستند و بستگی به این دارد که حوادث را چگونه تعبیر می کنند و با توجه به اینکه ادراکات و تحریف های شناختی یکی از علت های ایجاد اختلاف و مشکلات زوج ها می باشد؛ همسران می بایست جهت کاهش مشکلات نخست خود را تغییر داده و سپس محیط نظام خانوادگی خود را از نو باز سازی کنند. این پژوهش به بررسی این مساله می پردازد که آیا تفاوتی بین تیپ های شخصیتی درون گرا و برون گرا و تحریف های شناختی در زوج های متعارض و عادی وجود دارد؟

ضرورت و اهمیت پژوهش:

موفقیت هر جامعه ای به موفقیت تک تک افراد آن جامعه بستگی دارد. افرادی که هریک در کانونی به نام خانواده به دنیا می آیند، رشد می کنند و پا به عرصه می گذارند. خانواده که نخستین گروه اجتماعی است و به تعبیری شالوده وزیر بنای هر جامعه محسوب می شود اگر دچار مشکلات، نقصان

1- h. Eysenk

وتزلزلی در شبکه ارتباطی خود گردد؛ بدون شک اثرات جبران ناپذیری بر عناصر خود (زن، شوهر، فرزندان) و به تبع آن جامعه خواهد گذاشت؛ موردی که در پژوهش های مختلف تائید گردیده است. رویکرد شناختی، ادراک تحریف شده و تفکرات غیر منطقی را علت اصلی ایجاد اختلاف و مشکلات زوج ها می داند و بر این اساس مدل های شناختی، طرح واره ها یا آنچه که باورهای کلیدی هستند در ایجاد مسائل و مشکلات نقش دارند (اپستین و باکوم،^۱ ۱۹۹۹).

پیامدهای طلاق به ویژه وجوه منفی آن هم به صورت عمومی بر ارکان مختلف جامعه تاثیر می گذارد و هم به واسطه تاثیرات ویژه ای که بر زنان دارد در تحلیل های جنسیتی توسعه و سیاست گذاری های اجتماعی اهمیت می یابد. (کلانتری و همکاران، ۱۳۹۰) امروزه پدیده طلاق با وجود فراز و نشیب هایی که در طول تاریخ، جامعه بشری طی نموده به عنوان یک آسیب و معزل جدی و پیچیده جدای از معلول بودن، خود به عنوان یک عامل و شاخص موثر و آسیب زا که میتواند سبب ساز بروز بسیاری از معضلات و ناهنجاری های فردی و اجتماعی شود شناخته شده است. طلاق یکی از پر استرس ترین موقعیت های زندگی محسوب می شود و با اختلالات روانی در ارتباط است. (کریستنسن و هیوی، ۱۹۹۹)^۲. تاثیر و پیامدهایی سوء و منفی که طلاق دارد می تواند بر ساختار روانی فرد و سایر اعضای خانواده اثر بگذارد و زمینه ساز بسیاری از اختلالات روانی باشد لذا بررسی این پدیده اهمیت و ضرورت دارد.

با توجه به روند رو به تزاید پدیده تعارض و بروز نا سازگاری های زنا شویی در میان خانواده ها در دهه های اخیر توجه دانشمندان و محققان مرتبط با این پدیده را به خود جلب کرده و هر یک بر حسب حیطه علمی خود به سبب شناسی این پدیده پرداخته و در تحقیقات خود عواملی را بر شمرده اند و این که تا کنون متغیر های تیپ های شخصیتی درون گرا و برون گرا و تحریف های شناختی و مقایسه این دو عامل اصل در زوج های متعارض و عادی کمتر مورد توجه بوده است از این رو تدوین مطالعه در زمینه مقایسه تیپ های شخصیتی درون گرا و برون گرا و تحریف های شناختی در زوج های متعارض و عادی به نظر می رسد.

اهداف تحقیق:

هدف کلی: مقایسه تیپ های شخصیتی درون گرا و برون گرا و تحریف های شناختی در زوج های متعارض و عادی شهر داراب.

^۱ - epstein & Baucom.
^۲-christensen& hyvy